

Kulturarv Vikingstad

fortsätter på Internet - <http://kulturarv-vikingstad.com>

Medlemstidning för Vikingstads Hembygdsförening

Nr 2 2003

Ordföranden har ordet:

Från och med förra numret finns nu möjligheten att erhålla Kulturarv Vikingstad via e-mail i stället för vanlig post. Genom att välja denna version av Kulturarv Vikingstad kan de som vill på ett enkelt sätt hjälpa föreningen att hålla nere våra kostnader för tryck och distribution.

I den digitala versionen har vi också möjlighet att infoga bilder vilket vi av ekonomiska skäl inte kan göra i den tryckta versionen. Skicka ett mail till ordf@kulturarv-vikingstad.com om du vill byta till den digitala versionen.

Hembygdsföreningarnas bilder och Kulturarv Östergötland

Projektet med hembygdsföreningarnas bilder går mot sitt slut. Tio föreningar har nu lämnat bidrag till den gemensamma databasen som officiellt invigdes den 13 maj på läns museet i Linköping. Än är inte databasen komplett, den kommer att fyllas på under hela innevarande år. Vill man titta på bilderna så måste man bege sig till läns museets faktahylla ovanför kafeterian. Så småningom kommer den att bli tillgänglig via Internet.

Boken om Slycke by

Boken "En by i Östergötland under 500 år" av vår mångårige medlem Hans Slycke och som handlar om byn Slycke i Rappestads socken finns nu tillgänglig på Internet. Boken är ju sedan många år slutsåld men Hans son arbetar med att konvertera hela boken till s.k. Pdf-filer och att publicera dessa på Internet. Adressen är <http://www.slycke.com>

I TV-programmet BingoLotto har torpet Hagen i Gammalkil lottats ut. Arne Asplunder har med anledning av detta tillställt oss följande berättelse.

Jag bodde i "Bingo Hagen" för 83 år sedan.

Arne Asplunder, 87, minns Hagen i Gammalkil

Jag föddes i Linköping 1916 men flyttade redan vid ett och ett halvt års ålder med mina föräldrar ut till landet och fåglarna. Först till lägenheten Skogshyddan 1 vid Gällsta-Lundby såg och snickerifabrik i Sjögestad

och två år därefter till torpet Hagen nära gårdarna Löt i Gammalkil. Hagen var som namnet vittnar om omgivet av hag- och skogsmark.

Tänk vad roligt för en treåring att i sällskap med mamma gå på upptäcktsfärd bland smultronställen, blåbärsskog och lingontuvor. Att lära sig trä smultronen på ett strå och försiktigt bära hem dem att ätas med grädde och socker.

Vid hagen fanns också en ladugård med plats för ko, gris och höns.

Inom bekvämt gångavstånd för en tre-till fyraåring ligger den större av gårdarna i Löt. Hemmansägaren hete Isaksson, "Isak i Löt," gift med Anna Charlotta. Sönerna Gunnar och Elias bodde hemma och arbetade vid gården. Min pappa arbetade ibland vid Löt, t.ex. om höstarna vid tröskningen. Hur spännande var det inte att få följa med honom och titta på tröskverket och framför allt på den stora ångmaskinen som stänkade och pysande höll igång det dånande tröskverket. Men det gällde att inte gå för nära alla remmar och hjul. Och tänk vad rädd gossen blev när ångvisslan tjöt och förkunnande att det var dags för middagspausen.

Att få vara med gårdens folk ute på åker och äng hörde till det roligaste sommarnöjet och att av självaste "Käre-Far" Isak i Löt bli utnämnd till "lilldräng" var något att skryta med inför pappa och mamma.

Ett stycke från Hagen på andra sidan Skrängeskogen bodde morfar i sitt gamla knekttorp Stavsätter. Morfar hade varit livgrenadjär vid Stångebro kompani av Kungl. första Livgrenadjärregementet på Malmen men begärt avsked före 1896. Han hade utbildat sig till murare och bl.a. varit med om

Dan Malmsten berättar om faktahyllan vid föreningarnas senaste träff på läns museet.

att bygga Östra Tollstad kyrka. På äldre dar arbetade morfar ibland med skogsarbete i Skrängeskogen. Han bodde ensam i sin stuga. Mormor hade dött innan jag föddes men innan hon gick bort, endast 49 år gammal, hade hon hunnit ge livet åt fjorton barn av vilka min mamma Ottilia var nummer tio.

Det var alltid spännande att från Hagen gå stigen till Stavsätter och hälsa på hos morfar. Som den gamle soldat han varit var han mycket jaktintresserad. På väggen, över hans säng, hängde bössan på två krokare som han klätt in med stanniolpapper från sina snuspaket. I sin ungdom var morfar också speleman och det hände fortfarande, om han var på det humöret, att han tog ner fiolen från dess spik på väggen och spelade "Finska rytteriets marsch" eller "De Tyske klockera" en melodi som jag aldrig senare hört någon spela.

Ibland kom morfar på besök till oss i Hagen. Jag minns särskilt väl en gång då jag hade födelsedag. Han kom då med en present. En grann glaskula som han hade köpt i han-

delsboden vid Skränge-Humpen. Han hade också trillat små silverglänsande kulor av sittsnuspapper, lagt dem i en tom tändsticksask som han förärade sin överförtjuste dotterson. Och inte nog med det, utefter stigen mellan sin stuga och Hagen hade han plockat några hjortron som jag också fick. Det var festligt att fylla fem år.

Vid den tiden inträffade också min första förälskelse. Föremålet var pigan i Löt som jag blev helt betagen i. Hon var så hurtig och rar som bara en 17-årig svensk bondpiga kan vara. Och kärleken blev besvarad ty den 4 augusti kom ett vackert kort med följande påskrift; "Att det namnsdag är i dag har jag icke glömt och därför gratulerar jag dig av hela mitt hjärta ömt. MÄRTA ARNELL.

På hösten hölls skördekalas hos Isak i Löt. Alla som arbetat vid gården under sommaren och hösten var då inbjudna till en riklig traktering. Även lilldrängen fick vara med. Av bordets alla läckerheter var det nog köttbullarna som föll honom mest i smaken.

Vid Krångestad fanns en handelsbod dit mamma brukade gå för sina inköp. Där fanns allt för livets uppehälle och för hemmets olika behov. Men då jag bad mamma fråga om det fanns "färdiga köttbullar i Krångestad" blev svaret en besvikelse.

En dramatisk händelse minns jag från ett tillfälle då vi hade främmande i Hagen. Däribland var några av mina kusiner. Vi lekte bland några stora stenhällar bakom ladugården och jag råkade falla så illa att det blev ett blödande jack i pannan. Mina lekkamrater blev förskräckta och rusade in till mamma och de andra i stugan och skrek "Arne har slagit ihjäl sig."

Riktigt så illa var det nu inte och efter lite omplåstring kunde leken fortsätta men nu på jämnare mark.

När jag var sex år flyttade vi från Hagen i Gammalkil till pappas föräldrahem Asplund i Rappestad men det är en annan historia.

Arne Asplunder

Hembygdsföreningens vårutflykt

I årets vårutflykt med hembygdsföreningen styrde vi kosan till det nyinrättade brandkårmuseet i Simonstorp, glasbruket i Rejmyre och torpet Grindstugan som föreningen Gamla Rejmyre sköter.

Det var ett förväntansfullt sällskap på 33 personer som i strålände försommarväder samlades på hembygdsgården för att åka i gemensam buss till våra resmål.

Första stoppet var vid brandkårmuseet i Simonstorp där vi välkomnades av den kunnige guiden Alf Nilsson som på ett fängslande sätt kunde berätta allt om museets korta historia samt historien om de föremål som museet kan uppvisa. Innan vi gick in i museet drack vi kaffe med fralla i solskenet utanför museet.

Efter kaffet vidtog en guidning som

Vår guide Alf Nilsson berättar om museets olika brandsprutor.

varade i en timme utan att det kändes långt på något sätt. Vi fick bl.a. lära oss att det behövdes 40 man för att sköta brandsprutan från tidigt 1800-tal. Det var 8 man i taget som jobbade

i skift för att pumpa vatten. Och vid uttryckningen var det brandmännen själva som fick agera dragare till brandsprutan.

Sedan gick färden till Rejmyre glasbruk som så här tidigt på säsongen inte håller hyttan öppen på helgdagar men den fina utställningen i glasbruksmuseet kunde vi njuta av och de som ville kunde handla glas i butiken.

Nu var vi hungriga och lunchen intogs på det gemytliga värdshuset. En lunch som vi nog alla tyckte smakade mycket gott.

Nu förflyttade vi oss till det närbelägna torpet Grindstugan som är fullt möblerat som det såg ut när det beboddes av de familjer som arbetade på glasbruket. Här har föreningen Gamla Rejmyre verkligen gjort ett fint arbete för att inreda huset till det skick det är i dag.

Under hemresan kom så vår duktiga guide Ingrid Nilseryd med en överraskning som inte stod med i programmet. Vi svängde av från stora vägen och åkte till Risinge gamla kyrka där det dukades upp med kaffe och bullar som vi alla lät oss väl smaka av.

På slaget 1700 anlände vi till Vikingstad igen och kunde se tillbaka på en lyckad dag på alla sätt.

Kerstin Trygg och Karl-Göran Johansson studerar en liten del av glasbruksmuseets alla utställda föremål.

Här har vi samlats utanför torpet Grindstugan och får en första information av vår guide från föreningen Gamla Rejmyre.

Sommaröppet på hembygdsgården:

Till sist vill styrelsen tillönska alla en riktigt skön sommar och påminna om att vi håller hembygdsgården öppen följande lördagar i sommar mellan kl 1300—1600.

14 juni, 28 juni
5 juli, 12 juli, 19 juli, 26 juli
2 augusti, 9 augusti

En trevlig överraskning var kaffepausen vid Risinge gamla kyrka som inte stod med i programmet för dagen.